

упевненістю застерегти, що Україна зовсім скоро посяде одне з провідних місць серед найпередовіших технологічних країн Європи й світу.

Список посилань

1. <https://politics.comments.ua/news/domestic-policy/didzhitalizaciya-v-ukraine-plyusy-i-minusy-661623.html>
2. <https://tqm.com.ua/ua/likbez/ua-articles/cyfrova-transformaciya-yak-lift-u-majbutnye>
3. <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/didzhitalizaciya-ce-lyshe-pochatok>
4. <https://blog.liga.net/user/vomelchenko/article/35913>

Біда Поліна Сергіївна

bida.polina023@gmail.com

студентка бакалаврату спеціальності «Соціальна робота»

Науковий керівник:

Борисова Ю.В., кандидат соціологічних наук,
доцент ФМТДР Дніпровського національного
університету ім. Олеся Гончара

СТРУКТУРА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

Сучасна глобальна демографічна ситуація характеризується збільшенням частки літніх людей. Ця тенденція простежується і в нашій країні, ускладнюючись тим, що досягнення похилого віку та вихід на пенсію для значної кількості представників «третього покоління» знаменується зниженням рівня і якості життя. Одночасно збільшується їхня потреба в медичних, економічних та соціально-психологічних послугах, зростає залежність від служб, які їх надають а, отже, від професіоналізму фахівців соціальної роботи, котрі працюють із зазначеною категорією населення. З огляду на це сьогодні вкрай актуальною є проблема вдосконалення системи підготовки фахівців сфери соціальної роботи з літніми людьми, зокрема щодо формування психологічної готовності до такої роботи майбутніх соціальних

працівників, а також впровадження нових підходів, форм і методів роботи з цією категорією клієнтів.

Готовність соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку вивчали О. Веремеєнко, Т. Голубенко, Т. Коленіченко, Т. Семигіна, С. Стрельбицька, Н. Павлишина та інші дослідники. В останні роки з'явилася низка досліджень, присвячених різним аспектам фахової підготовки професіоналів соціальної сфери. Наприклад, різні аспекти готовності соціальних працівників до професійної діяльності розглядали Т. Аветісян, О. Безпалько, М. Васильєва, М. Подберезський, Т. Голубенко, І. Зверєва, О. Карпенко, А. Капська, С. Харченко, І. Шеплякова та інші.

Готовність до соціальної роботи з літніми людьми можна визначити як особливий стан фахівця, який поєднує в собі мотивацію особистості до цього виду діяльності, емоційну рівновагу і налаштованість на процес, знання й об'єктивні уявлення про специфіку такої діяльності. Структура психологічної готовності складається з мотиваційного, особистісного, емоційного, когнітивного та діяльнісного компонентів.

Мотиваційний компонент віддзеркалює систему ціннісних орієнтацій, мотивів і універсальних принципів, які регулюють взаємини соціального працівника й літньої людини, характеризує здатність соціального працівника мотивувати себе на поглиблення компетенцій, необхідних для соціальної роботи з літніми людьми.

Особистісний компонент відображає сформованість особистісних якостей, які забезпечують вміння соціального працівника взаємодіяти з клієнтами з врахуванням їх віку і соціального становища, індивідуально-психологічних особливостей та специфіки життєвої ситуації; вміння дотримуватися етичних принципів і стандартів соціальної роботи з літніми людьми, рефлексувати власну діяльність.

Серед найбільш важливих особистісних якостей соціального працівника, який працює з клієнтами літнього віку, можна виокремити емпатію, толерантність, терплячість, доброзичливість, поважне ставлення до літніх людей, комунікабельність.

Оволодіння навичками спілкування з літніми людьми – завдання не з легких. Крім уміння вислухати літню людину і

правильно зрозуміти її потреби, необхідно зібрати об'єктивну інформацію про неї як про клієнта соціальної служби, всебічно проаналізувати й оцінити ситуацію, в якій вона опинилася, визначити, в чому полягають її об'єктивні труднощі і що є результатом суб'єктивних переживань. Важливо не дозволити старій людині бути лідером в розмові та в подальших контактах. Треба вміти перенаправляти розмову в потрібне річище. Також важливо вміти завершити діалог таким чином, щоб літня людина не відчула себе ображеною або непочутою, переконати її, що буде зроблено все можливе для розв'язання наявних у неї проблем. Вищим показником професіоналізму соціального працівника буде довіра до нього літньої людини і прийняття його порад.

Емоційний компонент готовності соціальних працівників проявляється у спроможності самостійно долати почуття тривожності в зв'язку з професійними завданнями, досягати відчуття комфорту, зацікавленості під час їх виконання, в необхідному рівні психічної активації, емоційному тонусі.

Когнітивний компонент відображає повноту, усвідомленість і системність знань про сутність, цілі, принципи, завдання, методи й технології соціальної роботи з літніми людьми; соціально-правові знання про зміст соціальної політики щодо літніх людей, про форми їх соціального захисту, напрями діяльності спеціалізованих соціальних служб для осіб літнього віку.

Діяльнісний компонент готовності майбутніх соціальних працівників визначає вміння на практиці використовувати методи і технології соціальної роботи з літніми людьми, серед них – збір та аналіз необхідної інформації, діагностику проблеми клієнта і передумов її виникнення; прогнозування перспектив поліпшення соціального становища клієнта; вибір шляхів вирішення проблеми, які б спонукали формування в клієнта позитивної мотивації, визначення та використання доступних можливостей і ресурсів; оволодіння й доцільне використання навичок і вмінь, котрі полегшують спілкування з клієнтом, зменшують (усувають) його соціальну ізоляцію тощо.

Зазначений компонент також визначає наявність здатностей у соціальних працівників до розробки та реалізації соціальних проектів і програм щодо вирішення проблем літніх людей, а також компетентне використання методів соціального

менеджменту для ефективної організації власної професійної діяльності.

Отже, структура психологічної готовності соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку складається з певних компонентів – мотиваційного, особистісного, емоційного, когнітивного і діяльнісного. На їхній підставі формується зміст поняття «готовність соціальних працівників до роботи з людьми літнього віку».

Боднарчук Любов Богданівна

borysbatiment@gmail.com

Фундатор і Президент

*Французької Асоціації "ART culture et créativité",
суспільний діяч (Франція)*

ЛІМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСИ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЕМІГРАНТІВ (ФРАНЦУЗЬКИЙ ДОСВІД)

Сучасний світ переживає усепланетарний стрес, викликаний пандемією, коли до традиційних соціальних проблем додаються небачені донині процеси регуляції небезпечних для людини явищ. Covid-19 на певний час призупинив активні міграції населення планетою, проте напевно після закінчення пандемії вони активізуються навіть з більшою силою. До того ж, саме міграційні потоки багато у чому сформували нинішній урбанізований макросоціум, де люди живуть досить щільно, і вимушені знаходити ефективні засоби взаємоприспосовування. Можна сказати, що усі ми знаходимося у перехідному стані, а найбільш драматично його переживають ті, хто ще не перейшов певний «пори́г» адаптації у новій для себе країні. Тож зосередимося на проблемах, які стосуються емігрантів, зокрема, українських мігрантів у Франції. У зв'язку з цим зазначимо, що в сучасній гуманітаристиці набуває поширення досить влучний та об'ємний за своїм значенням термін «лімінальність», який позначає перехідний стан між чимось звичним і новим, ще незвичним і не визначеним (від латинського *limen* – поріг). Цікаво, що дефініція лімінальності народилася саме у Франції, її